

Az Újság

MAGYAR KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP

Felolós szerkesztő és kiadó: Gaál Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Toldi Miklós-ter 15. Telefon 60. Előfizetés egy hónapra 340 P, negyedévre 980 Pengő. Csekk: 50,046

SORAKOZÓ!

A nemzet lekiismerete fujja a kürtöt... És a legérzékenyebb őszinteségből támad a hang. Minden rezdülése becsület és jószándék. A kiáltó szó hangsúlyszinét öntudat és tisztánlátás szabályozza most. A hangpályát pedig amelyen végigvágat a riadó, nem torlaszthatja el semmiféle közönyfal, mert a magyar élniakarás egetrázó ereje kiáltja el magát: Sorakozó! — Ez a parancs rövid, szükséges és életjelt jelent.

Ha sokat beszélünk a magyar sorbaállásról rosszat jelentene a beszélő irányítóképességére vonatkozóan is, de a sok magyarázat elárulná a hallgatók értelmi szintjét is! Okos ember kevésből is ért. Magyar ember pedig amit egyszer megértett, az abból következő feladatokat szívesen is vállalja.

Szervezkedik az EMKE. Mindenki megérthette Nagyszalontán, hogy az erős gát szerepét kell betöltenie az EMKE-nek ott, ahol mindezideig pusztított a vadviz. Tétlenkedhetik-e hát valaki akkor, amikor fenyegetett magyar testvéreinek a megmentéséről van szó? Hallgathatja-e ma valaki bedugott füllel a magyar összefogás parancsszavát: Sorakozó!

A gyors, katonás sorbaállítás szükséges, mert elárvult fajunk védtelenjei csak itt a menti községekben is tőlünk várják a komoly és nagydolgok véghezvitelét. Tőlünk várják, hogy a magukra hagyottság sötétjét hajnalá világítsa a lélek ereje. A magyar lélek, amelyik közéjük megy és öntudatot visz a babonák honába, amelyik reménykedőkké változtatja az elkeseredett, nembánommár hitteket. A lélek, amelyik az összekötő szerepét vállalja, amelyik közvetítő közeggé lesz az erős magyar közösség és a szórványtestvér között. A lélek, amelyik állandó gondjába fogadja azokat, akiknek mostanig még panaszkodni sem lehetett. A lélek, amelyik elhírelt közöttük a szent ízenetet, hogy ők a szórványmagyarok ugyancsak drága értékei a magyar jövőnek.

De tőlünk várják a fillérek erejét is. És jogosan, mert mi itt Nagyszalontán nem tudunk olyan szegények lenni, hogy az ő Lázár-életük számára ne telne tőlünk néhány életmentő morzsa. S ha mindezt megteesszük, élet árad belőle.

A mi számunkra erkölcsi életerősödés, az ő számukra pedig valóságos fizikai életfejlődés.

Harcok keleten és olasz földön

A keleti harcoknál egyre több hír érkezik arról, hogy a német védelem támadásokba lendül át. Különösen jellegzetes ez, a harcok tulajdonképeni súlypontjánál, Zsitomir térségében. A legfrissebb hírek szerint itt megtörték a tengelyerők a vörös előre haladás vonalát és elkeseredett harcokban több szívesen védelmezett helységet visszafoglaltak. Neveltől dél nyugatra, továbbá Gomel és Szmolenszk arcvonalán továbbra is kétségbe esetten rohamoz a szovjet. Számottevő eredményt azonban sehol elérni nem tudtak.

Az olasz harctéren járőrsatározá

sokon kívül jelentékenyebb hadműveletek nem folynak. Kisebb jelentőségű mozgolódás észlelhető annak a hágónak a környékén, amely tulajdonképpen a Rómába vezető utnak a kulcsponja.

Nagyobbmértű támadást intézett az elmúlt napon az angol légihaderő Nyugatnémetország egyes egyes pontjai ellen és a birodalmi főváros ellen. Nagy károkat jelentenek Mannheim városából. A berlini bombázások eredményéről katonai okok miatt nem adhatott ki jelentést a német főhadiszállás.

Hull megtartotta beszámolóját a kongresszus két házának közös ülése előtt

Az elmúlt nap általános eseményei között talán legnagyobb érdeklődésre tarthat számot Hullnak az a beszámolója, amelyet az Egyesült Államok kongresszusának két háza előtt a tegnapi napon megejtett. Ez volt az első alkalom Amerika történetében, hogy külügyi képviselő a kongresszus két házának ülése előtt meghívás alapján beszámolhatott.

Nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a moszkvai értekezletnek egyik legfontosabb pontja a háború utáni új rendezés kérdése volt, — ha határkérdésekről még nem is esett szó. Moszkva sem tért ki az alapelv elől, hogy a visszaállítandó kis országokat demokratikus alapon kívánják újjászervezni. Hangsúlyozta továbbá, hogy a

szövetséges hatalmak mindegyike lényegesnek tartja a kisállamok fennállását, szabadságát és harmónikus együttélésének biztosítását...

A fentiekhez kommentárt az utóbbi napok eseményei adnak a legszemléletesebben. Hiszen Umansky mexikói szovjet követ már bebizonyította, hogy Moszkva nem tartja feltétlenül szükségesnek a fentti elvnek a betartását, mikor a lengyel határkérdésben nyilatkozott.

Német részről védőbeszédnek fogják fel Hull egész nyilatkozatát, amely mögött kérelhetetlenül húzódik meg az a tény, hogy a moszkvai értekezlettel az angolszász hatalmak Európát már kiszolgáltatták a bolsevizmusnak.

Megkezdí működését az Európa-bizottság?

A moszkvai értekezleten vetődött fel az a terv, hogy a szövetséges hatalmak közös ügyeik egységes intézésére európai bizottság néven új szervelet létesítenek.

Hir szerint ez a bizottság, rövidesen megkezdí működését Londonban és az egyes hatalmak ide kinevezett képviselői nagyköveti ranggal lépnek hivatalukba.

Amíg végigküzdjük magunkban a komoly szolgálat és a zsebbenylás nem éppen könnyű munkáját, észrevétlenül is, kivesz belőlünk a mással nemtörődő közöny s valami magasabban álló és messzebbre látó álláspont győzelme, többé tesz bennünket önmagunk előtt. S ne feledjük, hogy az önmagunk legyőzése az első feltétele az erkölcsi és eszmei harc győzelmének.

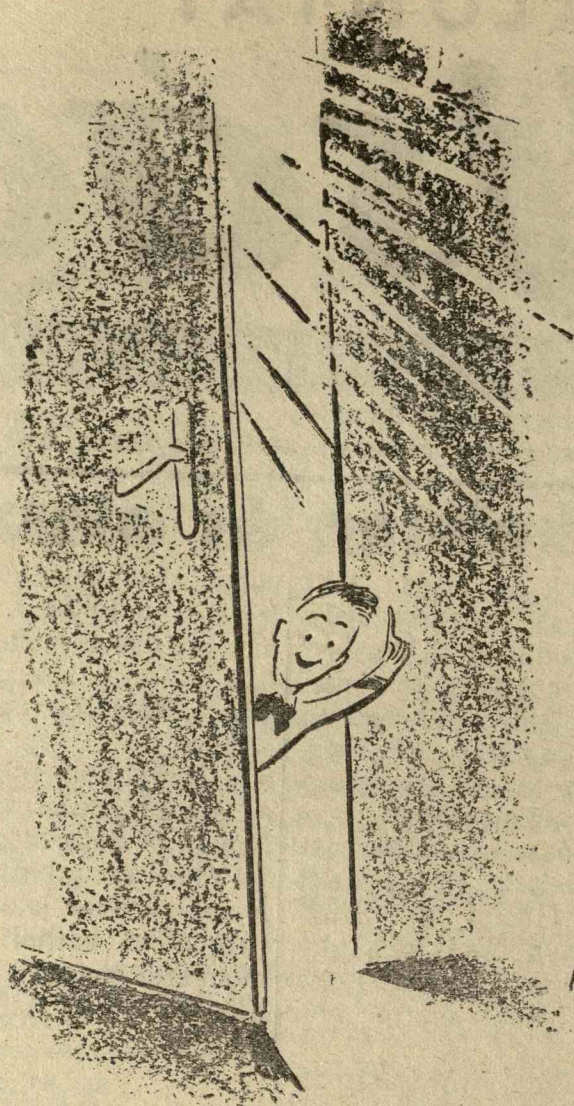
A jószándéku tett pedig szórványtestvéreinknek falatkenyeret jelent. Ez pedig minden amit megtehetünk,

mert átmontési lehetőséget jelent számukra abba a magyar jövőbe, ahol életérdekeiket komoly erő és hatalom biztosítja majd.

Folyó hó 28 án, a következő vasárnap délután 6 órakor a Vigadóban összejevetelt tart az EMKE. Városunk illetékes magyar vezetői szólnak majd mindenkihez, akinek van füle a halálásra.

Legyél ott magyar testvér, mert szent kötelességet jelent számodra ez a magyar parancs: Sorakozó!!!

KOÓS FERENC

— Anyu, égve felejtetted a villanyt!
— Nem számít, a Tungstam lámpa alig fogyaszt....

A református férfi- és nőszövetség téli segélyakciója

A református egyház két komoly multu szövetsége legutóbbi ülésén nemes kezdeményezéshez fogott. Elhatározták, hogy a háborusülte szegénységet úgy próbálják enyhíteni, ahogy csak ezt a két szövetség belső ereje és a külső lehetőségek megengedik. A tervből azonnal tett született. És pedig olyan formában, hogy a szövetségi tagok elindulnak a város feljárására, hogy azoknak, akik szinte semmitlenül, ruhátlanul indulnak neki a télnek, gyűjtsenek. Gyűjtsenek elsősorban használt, ócska ruhaneműt. Bizonyára van még sok olyan család hűveink között, ahol a háborus nehézségek ellenére is akad ilyen, szegényeink számára. Hiszen ez csupán szív, magyar szív dolga. Ki ne tudná, hogy manapság az utolsó rongyhulladék is drága kincs. De, akik elindulnak nagyon tudják, hogy kincset kérnek. Ne okozzon az aggodalmat,

hogy miből, hogyan és mit csinálnak. Azok a lelkek, ahonnan ez a nemes szociális érzület és tett utnak indult, — megtalálják a módot is, hogy az utolsó kopott ajándékból is fázó magyar lelket mentő ruhát varázsoljanak. És ha mégis volnának olyanok, ahol ily módon nem tudnak segíteni, — pénzsegítségét is szívesen fogadnak. Hiszen, ahova ruhát nem tudnak majd vinni, a pénztámogatás is némi pótlék lesz.

Szeretnénk, ha egyházközségünknek minden tagja megérezné, hogy a szegényeinkről a mi nagy családunknak kötelessége gondoskodni. Élet csak ott terem és ott marad, ahol a közeledő szükségben az egyközösség tagjainak a szíve melege összeér.

A hétfőn kezdődő gyűjtésnél kérünk azért ezúton is mindenkit, hogy fogadják adakozó szívvvel a férfi- és nőszövetség nemes ügyért dolgozó hírnökeit.

Fürdés rendje:

Hétfőn	csak kád fürdő	Pénteken	csak kád fürdő
Kedden	egész nap nők	Szombaton	délig férfiak
Szerdán	" férfiak	"	déltől nők
Csüt.	" nők	Vasárnap	1-ig férfiak fürdhetnek

Vidám paraszt.

Fölötte ujjongó pacsirta száll.
Harsog a kövér fű, amit kaszál.
Csupa tűz. Egész nyáron aratott,
és mint a gyémánt,
magába szívta teste a napot.

S az ősztűz most a bőrén izzik át,
s az izmain, amikkel egy bikát
legyűr. A kedve is ettől lobog:
vigan dalol!
És ettől ég kezében a dolog.

Járt a Doberdón, Kárpátok alatt,
de kiszívott belőle már a nap
vad ősztönt, néplázító rákfenét.
Dalol, kaszál,
snem motoz benne a „Hogyan?” s a „Miért?”

...De boldog az, kit meggyógyít a nap,
s vigan kaszálhat, a zengő ég alatt,
kit nem csábít a százcsodáju Lét,
de kiélvezi
szűk életének minden jóizét,

s dolgát végezve elindul haza,
várja a kis család s a kis tanya,
lépése büszke, dobbanó, kemény
s úgy megy az úton,
mint egy eleven, szép hősköltemény!

BÓDÁS JÁNOS

Figyelem!

A nagyszalontai Levente Egyesület zenekara közkívánatra megismétli az 1943 október 3-án rendezett tarka-délutánját folyó hó 21-én, délután fél 6 órai kezdettel a Vigadó nagy termében. Ha jól akar mulatni, úgy nézze meg ezt az előadást; — új műsor és új zeneszámok.

MŰSOR:

1. Hiszekegy. Játsza a zenekar.
  2. A Levente Egyesület működését ismeri Kiri Sándor s. titkár.
  3. Széperdösi: Tüzér-, Magyar-induló. Zenekar.
  4. Emlékezés. Előadja: Hanusz József.
  5. Tábori táji jelenetek: Előadják a zenészek.
  6. Magyar levente. Szavalja: Seres Lajos.
  7. Tótzembe. Előadja: Buzás Sándor.
  8. Étlap. Előadja: Két levente.
  9. Kötélhúzás: Előadják a zenészek.
  10. Katona- és magyar-nóták. Előadja a zenekar.
  11. Pécsi: Levente, Figedi: Solyom madár induló.
  12. Fegyvermező gyakorlat. Előadja: 1 raj levente.
  13. Müller: Fehérvári-, Lövészek-induló.
  14. Élményeim. Előadja: Cseh Zoltán.
  15. Raktárkulcs. Vigjáték 1 felvonásban, szereptők a zenészek.
  26. Szózat: Játszák a zenészek.
- Jegyelővétel T. Balogh könyvkereskedőnél és vasárnap délelőtt 10 órától 12 óráig, délután pedig fél 5 órakor a pénztárnál.
- Helyárak: I. hely 2 pengő, II. 1:20 pengő, III. 80 fillér. Katona, levente és diákjegy 50 fillér.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVÍZ

A támpont kitarzott...

(M. kir. 2. honvéd haditudósló szd. Szabó Sándor zls.)

VALAHOL FEHÉR-OROSZORSZÁGBAN

Még az est beállta előtt elfoglalták helyüket az emberek a támpont lőréseinél. A géppuskát déli irányban, a vasutvonallal párhuzamosan állították a köralakban kiépített sarokbástyára, a kezelők mögötte helyezkedtek el nekításmászok, a hántolt fatöncöknél. A puskások számban az erdővel a lőrések mellett foglaltak tüzelőállást.

Sűrű este jött.

Fekete, fojtó és fáradt este.

Napokon át zuhogott az eső megállás nélkül, az utakat felszakította a sár, a mocsár vastagon duzzadt a támpont szűk udvarán bokáig ért a víz. Mára megállt. Csak a levegő volt még mindig terhes, nehéz és hűvös.

Az emberek köpenyben álltak, kezüket a mély zsebekbe sütyesztették, puskájuk ott feküdt a mellvéd lőrésén és a szemük szinte rátapadt a sötétre.

Előttük húzódott a drótkadály, azon túl az erdő: a járhatatlan és óriási fenyőerdő. Egy csillag sem látszott, fekete felhők pólyázták be a dagadó holdat és csend volt. Így kezdődtek itt mindig az éjszakák, egyformán unalmas és színtelen estékkel, hogy aztán annál vadabb és vakmerőbb tűzharccal robbanjon ki az éjféli.

A támpont fiatal hadnagy-parancsnoka körüljárta a fenyőbástyákkal körülvett udvart, mindenki ott állt a helyén, a löszeres ládák kinyitva mellettük, a kézigránatok is előkészítve kéznél, sehol semmi hiba. Napok óta így kezdődik minden este. Éjjel soha sem alszik a támpont. Az orvlövészek az elmúlt héten majdnem minden éjszaka nekilendültek, hogy kiemeljék ezt a fontos kísérődöt.

Amíg az erdő itt áll, nem tudnak boldogulni még a legvakmerőbb vasutrobbantók sem, hiszen a géppuska végiglövi a nyilegyenes-sínpárt mind a két irányba, a löhatáron túl pedig ott egy másik támpont. Valamikor naponta robbantották a sínpárt itt az orvlövész bandák, szerelvényeket siklaltak ki, csapatszálító vonatokat robbantottak fel és a zürzavarban tűzrajtaütéssel lepték meg a kocsisorokat.

Ott is vannak a roncsok a vonal két oldalán.

Ide ebbe a rossz hírű szakaszba állították be ezt a magyar támpontot. Huszonkét honvédet. De ez a huszonkét honvéd erdélyi magyar fiú, ott nőttek fel a marosmenti falvakban meg a Mecsek alján, nemcsak kemény szívűk van, de kemény karjuk, meg elnyúlhatetlen idegük is.

Mert ideg kell ide, nyugodt, hűvös, higgadt idegrendszer.

Hét órakor elfutott az utolsó tehervonat, azután nem jön több reggelig, amíg ki nem világosodik egészen a legkisebb erdei zug is.

A honvédek egy pillanatra utánanézték a sziporkázó kemény füstjének, mintha bucsut intenének a hosszurányult tehervonatsornak, azután megigazították puskájukat és várták az éjszakát.

Mögöttük az udvaruk közepén sötétben és meglapulva állt az őrepület, két kis szűk szobával, a legénységével és a parancsnokával. A falában szliánk meg golyó nyomai, az ablakokon deszkák.

Kilenc órakor az orvlövészek megkezdtek a tüzelést. Félkörben támadták a támpontot, a golyók sütyítve húztak el a fejek felett, vagy tompán koppantak a vastag fenyőfalon. Időközönként rakétákat löttek fehér meg piros színben, ilyenkor mélyebbre húzódtak a fejek a falak mögött.

A támpont óvatosan viszonzotta a tüzet. Nem löttek vaktában a sötétbe, a löszerral takarékoskodni kell, hiszen megtörténhet, hogy reggelig támadnak az orvlövészek, s amíg az első szerelvény át nem fut a szakaszon addig ki kell tartani.

A fiatal parancsnok egyre járta az állásokat, a katonák mereven figyelték a torkolatúzeket és csak megállapított célpontokra tüzeltek. Nyugodtan, mintha nem is itt a fehér-rozsdos erdők kellős közepén lennének, egyedül, uszonketten, három kilométerre a legköze-

lebbi magyar támponttól, hanem valahol odahaza.

A tüzelésekből ki lehet venni, hogy az orvlövészek fokozatosan szorítják az élkört a támpont körül. Mind közelebből villantak a tüzek és élesebben koppantak a dobtáros golyószórók jólismert lövedékei.

A géppuskánk eddig még hallgatott. Meglepetésnek szánta a parancsnok. Csak az „utolsó és legszükségesebb pillanatban” zudítja rá a tüzet a támadókra.

Ez az „utolsó és legszükségesebb pillanat” nem váratott sokáig magára. Hatalmas robbanás ráta meg a nedves levegőt: alig néhány méterre előttünk fröccsent a sáros föld.

Felrobbantották a drótkadályt.

Most szólalt meg a géppuska. Okáda a tüzet a drótkadály felszakított nyílására, ahol az orvlövészek be akartak törni a támpontig. És csönd is lett.

Ugy látszott az első kísérlet vérfelfuadt. De most fokozottan kellett vigyázni a szétrobbantott nyíláson könnyen megközelíthetik a kísérődött. Így is volt. Egymásutáni rohamokban vetették magukat a nyílásnak.

Kattogott a géppuska és tüzeltek a puskások, félórás szakadatlan tűzharccal váltották egymást. Nagy erőben lehettek a támadók, észrevettük a tüzelésükből, meg az állandó rohamukból is. És még csak éjfél mulott.

A hadnagy egy óra körül, amikor már a löszerrünk is apadt és hárman már meg is sebesültek, telefonon próbált támogatást kérni. Elkészett. Az orvlövészek kettévágták a távbeszélővonal huzalát. Tehát itt maradtunk tizenkilencen, kevés löszerral és fejünkint mintegy 5-6 kézigránattal. Ezt legutoljára hagytuk. Amikor már szemtől szembe kell esetleg harcolnunk.

Hajnál felé, amikor a sötétség már vesztett valamit erejéből, a támadók, úgy látszott, utolsó elkeseredett kísérletükhöz foglaltak. Kétoldaltól támadták az erődöt. A géppuskát az egyik oldalnak állítottuk a puskások meg zömmel a másik oldalon foglaltak tüzelőállást.

De az orvlövészek csélfogása nem fogott ki a parancsnokon. Néhány puskást, kézigránatokkal a felszakított drótkadály nyílásának irányában állított.

És jól számított.

Amíg kétoldalon erős tüzzel kötötték le a támpontot az orvlövészek, néhányan a drótkadály nyílásán akartak a támpont falához kuszni. És, ekkor robbantak az első kézigránatok, élesen, reccsenve és mélyen felvágva a sáros és nedves rétet. A csattanások közben semmit sem halottunk, csak mély csend következett utána.

Tehát találtak.

Ahogy a hajnal szürkült, már csak néhány tár löszér volt és egy-két kézigránát.

Csak emberre lőjjetek. És pontosan! — gosztolta a hadnagy a parancsokat. Nem kel-

lett sok szó ezeknek az edzett fiúknak, a székhely meg a baranyal virtus került itt össze, vad és fanatikus akarat: kitarunk, csak azért is. És ki is tartottak.

Hat óra körül felsütyített egy mozdony sípja.

Jön az első vonat!

Felvillantak a szemek, a sáros, nedves arcokra kiült valami különös fénye az öröme és a megnyugvásnak, tehát vége, sikerült kitarani, majdnem az utolsó töltényig.

Amikor a vonat elfutott a támpont előtt, az orvlövészek már mélyen visszahúzódtak az erdőbe, a nappal nem az ő idejük, a fiúk már ott álltak a sínpár mellett és mosolyogva intégettek, térdig sárosan, izdadt képpel, szutykosan, kigombolt zubbony-nyakkal.

És amikor nekifáztak a hideg reggelnek egymás szeméből olvasták ki a kérdéseket: „Vajon a többinek sikerült-e?”

Mert a vasutbiztosító támpontokon bizony legtöbbször ilyenek az éjszakák...

MEGHIVÓ

A rom. kath. Leányegylet f. hó 21-én délután pontosan fél öt órai kezdettel, a Kasszinó nagytermében szórakoztató kulturdélután rendez, melyre minden érdeklődőt szeretettel hív és vár a Rendezőség.

MŰSOR:

1. Előadás: Ami a családot építi. Előadó Lamping Erzsébet tanárnő.
  2. Erzsébet. Blaskó Mária verse. Szavalja: Gera Mária.
  3. Erzsébet magyar királyné kedvenc dalait játsza ifj. Horváth József rajkó primás.
  4. Boldogasszony. Liszt Nándor verse szavalja Papp Piroska.
  5. Katona dalokat énekel: Fenke Ida.
  6. Magyar szülő táncolja: Kovács Erzsike.
  7. Huszka dalokat énekel: Türkössy Mária.
  8. Hazugság. Babay József verse. Szavalja: Mayer Ica.
  9. Részletek a Fekete Péter és Álomkeringő operettből. Kettős. Énekl: Major Jolán és Kiss Ernő.
  10. Forog-vagy nem forog? Vidám jelenet. Előadják: Náday Mancsi, Veres Rózi, ifj. Kondor János és Orsós Gyula.
- A tánc és énekszámokat kíséri Horváth József (Kóka) és zenekara.

Nyomatott a kiadótulajdonos
Csál Sándor könyvnyomdájában
Nagyszeben, Toldi-tér 12. sz. alatti
Tel.: 1211

A kassai ünnepek. Kállay Miklós miniszterelnök megkoszoruzza a Nagyságos Fejedelem sírját.

Becsületesség kell

Irióhadjáratot folytat az ország a „feketézés” ellen. Vezetőrélegek mind untalan megállapítják, hogy a feketézés a nemzet teljes leromlását idézheti elő. Kérnek, intenek, figyelmeztetnek, sőt drákói rendszabályokat helyeznek kilátásba. Nagyon helyesen, — de majd nem hiába. Mert a feketézés megszüntetésére a fogyasztóközönség összefogása szükséges elsősorban. Ha mindenki kivétel nélkül megtenné a kötelességét és küzdene ellene, hamarosan megszűnne a háboru eme torz kinövése. Ma azonban mindenki úgy tesz, mint az egyszeri hivek az ő kántortanítójukkal.

A kántortanító jövedelmében 20 akó bor is szerepelt, melyet a falunak kellett adnia. A kántor ki is tette a horgóját, a gazdák meg kivetették maguk között, hogy ki mennyi bort tartozik beleönteni. A hordó hamarosan megtelt, a kántor pedig várta, hogy mikor for már a bora. Azonban hiába várta, mert mindegyik gazda úgy okoskodott, hogy az a pint viz, amit ő must helyett a hordóba tölt, még sem lát szik. Így aztán tiszta vízzel telt meg a hordó.

Nem borul fel az ország ügye, ha egy magyar nem teljesíti százszázalékosan kötelezettségét. De annak, hogy valamennyi ne így gondolkozzék, egyetlen biztosítéka van: becsületesség fent és lent, hűséges kötelesség teljesítés a legkisebbekben is!

Dr. PAP JÁNOS

ERZSÉBETNAPJÁN

Írta: INCZE BÉLA

Szörnyű háború dúl szerte a világon,
Milliókat pusztít, ezer templomot
S mi századokon épült lelki búzgóságon,
Ma gyászszóval, porbahúlt romok.

Istennek házain, szentek sirja fölött
Bombazápor, átkos zivatar; —
Tán a föld is lázad átkai között,
Hogy vadság dúlja ami égi diadal,

Hogy pusztuljon a múltnak minden drága kincse,
Mit emberszívbe istenkéz adott, —
Ki él, annak a sátán ellensége,
Ó annak örvend, aki elhull és halott.

Csak azt kívánja: rombolás világa
Legyen mindenütt s ne haragos virág,
Csak kidült fának csonka, száraz ága
Maradjon meg, amely gyümölcsöt már nem ad.

Ám a sátán, emberi alakban,
Bár harcot indít, mindig elbukik, —
S a vészes éj után derülő virradatban
Új élet győzelmére az Isten segít.

És tündöklök a szentek glóriája,
Akiknek a szenvedés diadalt adott; —
Egünkön a Jóság örökös példája:
Magyar Erzsébetünk csillagként ragyog.

Nagyszalonta, 1943. november 19.

Terjessze

a

NAGYSZALONTAI

„Az Újság”-ot

Tudja-e Ön

hogy a világ legnagyobb könyve a bécsi dominikánusok templomában van? A könyv 1324-ből származik és a dominikánusok kriptájában nyugvó halottak jegyzékét tartalmazza. Különböző hatalmas szekrényhez hasonlít, lapjai négy láb magas és három láb széles pergamenttel bevont fatáblák, melyek vasékeken forognak.

hogy miért szaladnak a frissen kikelt csirkék anyjuk után. A legtöbb ember a kérdésre azt a feleletet adná, hogy azért, mert ösztönösen anyjukat látják benne, az állatlélektan azonban megállapította, hogy a csirkék mindig az után szaladnak, akit vagy amit először megpillantottak. A természetben ez természetesen rendesen a tyúk, amely kiköltötte őket, ha azonban a csirkék a költő gépben látják meg a napvilágot, azt fogják követni, aki a gépből kivette őket.

hogy mi az oka a közmondásos őszi legyhullásnak? A legyek korántsem természetesen halnak, hanem fögmérgezésben pusztulnak el. A mérgezés okozója egy parányi gomba, mely finom, láthatatlan por alakjában száll a levegőben és a légytestének szőröcskéire rakódik le. A légzőszervek útján a gombák innén a testbe kerülnek, ahol gyorsan elszaporodnak és belülről az egészet felemésztik, úgyhogy csak a mintegy fehér lisztporral bevont külső váz marad meg. Ez a por ismét más legyeket fertőz meg és így néhány nap alatt a legyek millióiról hullanak el.

hogy az anyag eddig ismert három halmazállapoton, a szilárd, cseppfolyós és gáznemű halmazállapoton kívül a fizika újabban egy negyediket is megkülönböztet, az úgynevezett plazmaállapotot? Ez a halmazállapot 6–10 000 Celsius foknál áll be. Ennél az óriási hőmérsékletnél természetesen minden ismert anyag teljesen gázneművé változik, ez a halmazállapot azonban rendkívül magas elektromos vezetőképességével lényegesen különbözik az alacsony hőfokú gázállapottól. Ennek a nagy vezetőképesség-

nek a stassburgi egyetem kutatásai szerint az a magyarázata, hogy a molekulák és atomok nagy része erős összeütközéseik folytán elektronburkokból elvesztik egy-egy elektront, úgyhogy a gáz most már semleges molekulák, illetőleg atomok, szabad elektronok és pozitív ionok keverékéből tevődik össze.

hogy a német főzeléktermelési kísérletintézet a paprika és paradicsom keresztezéséből gyümölcspaprika új gyümölcsöt tenyészített ki? Ize részben a paradicsomé, részben a barackra emlékeztet, a paprikával azonban már sem szagban, sem ízben nem mutat hasonlóságot. A mély piros színű, húsos és leves gyümölcs, mely kitűnően alkalmas nyers állapotban való fogyasztásra, elsősorban nagy cukor, C vitamin és karotintartalmával tűnik ki. Élettani értéke messze felülmúlja az eddig legegészségesebbnek tartott narancsot és citromot is. Termelésére legalkalmasabb az erősen humuszos talaj és körülbelül ugyanazt kívánja meg, mint a paradicsom.

Egyszerűbb, gyorsabb lesz a földművelésügyi igazgatás

Két hónappal ezelőtt jelent meg a földművelésügyi igazgatás egyszerűsítéséről és szakszerűségének előmozdításáról szóló kormányrendelet. A rendelet szerint számos olyan ügy, amelyet eddig a földművelésügyi minisztériumban intéztek, az alsóbb hatóságokhoz és hivatalokhoz kerül s ezáltal az ügyintézés a jövőben egyszerűbb és gyorsabb lesz. Ez a kormányrendelet most lépett hatályba a földművelésügyi miniszter rendeletével, amely a hatósági szervek részére utasításokat ad és egyben tájékoztatja az érdekelt közönséget.

H I R E K

A HOMERSEKLET

reggel 7 órakor + 8 délelőtt + 13 fok volt

Holnap: Vasárnap

November

21

Kat. Sz. M. bemut.
Prof. Olivér

Esküvő. BAGI JUCI és KARANCSI FERENC e hó 21-én, vasárnap déli fél 12 órakor tartják esküvőjüket a helybeli református templomban, melyre rokonait, ismerőseit és jóbarátokat ezúton hívják meg.

— A református Nőszövetség folyó hó 21-én délután fél 5 órai kezdettel tartja szokásos szeretetvendégségét a központi iskola tanácstermében. Minden egyházi tagot szeretettel kérünk, hogy a nemes cél érdekében minél számosabban vegyen részt a Nőszövetség jótékony munkájában és jöjjön el a szeretet vendégségre. — Műsor: Ima és bibliamagyarázat: Arday Aladár. Szaval: Szathmáry Ilona. Énekel: Bagoly Bertalan. Felolvas: Torday Ferencné. Énekel: Karancsi Erzsébet. Szaval: Gyöngyössy Erzsébet. Tea. Kérjük, hogy a teához szükséges cukrot mindenki hozza el.

Rendezőség.

— Kitüntetés a Nemzetvédelmi Keresztrel. A Kormányzó Ur dr. Szabolcs Richárd főhadnagyot az erdélyi részek viszszerzése körül kifejtett érdemeinek elismeréséül a Nemzetvédelmi Keresztrel tüntette ki.

— Halálra forrázta magát egy öregasszony. Valent Józsefné 82 éves békéscsabai asszony fürdés közben forró vízzel leforrázta magát, súlyos égési sérüléssel vitték a kórházba, segíteni azonban már nem tudtak rajta, belehalt sérüléseibe.

— A fészekrakás sikerült: Tóth György, a világtalan tiszaszentimrei háborús rokkant, akinek két karja is az orosz haretéren maradt, Havancsák Máriaival esztendővel ezelőtt kötött házasságot s ma már Tóth György örök sötétjére kisbaba szeméfényre világít, puskaporvágta arcát rózsás kis tenyerke simogatja. A fészekrakás sikerült: Tóth Györgyék gyermekkel áldotta meg a jó Isten. A keresztanyaságot Hohenlohe hercegnő vállalta.

— Szegények közt osztotta szét vitézi földjét. A kiskőrösi születésű vitéz Jeszenszky Ernő bajmoki gyógyszerész 15 hold vitézi szántóföldet kapott. Ezt a földet 15 szegény család között osztotta ki.

— Az asztalos szakosztály tagjai a szegutalványt 20—22 énekeste 7 8 óra között vegyék át, különben az érvényét veszti. Széll Sándor.

— Hirdetmény. A polgármesteri hivatal közhirrre teszi, hogy Nagy Lajos, Bercsényi-u. 11. sz. alatti lakos „Bimbó” nevű 5 éves, sárga, egyenetlen cill., hóka-piszra, eb. 2 h. felsz. e. j. sv-ben kesely ménje, tenyésztésre jogosító iparigazolványt nyert.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik drága halottunk Pénzes Sándor gazdálkodó temetésén oly nagy számban megjelentek és részvételükkel nagy fájdalomunkat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet. A gyászoló család.

Honpolgári kötelesség az adófizetés

A „Nagyszalontai Az Ujság” hasábjain nem egyszer foglalkoztunk a polgárok kötelességeivel s ezek között időnként, — elég gyakran az utóbbi időben —, adófizetési kötelességgel.

Ezek a cikkek hol figyelmeztetések, hol felhívások, majd pedig, — a törvény szigorú alkalmazására vonatkozó rendeletek voltak. Keresztük az utat és hangot a kötelességről megelégedett polgár szívéhez és megértéséhez, hogy a jog és törvény valamint az adózó polgár között a surlódási felületet minél kisebb és kíméletesebb tere szorítsuk.

Pusztába kiáltó szavunkat többször megismételtük, hogy a jóindulatú figyelmeztetésünket megértő kicsiny sereg példaadása nyomán a kötelesség teljesítők száma szaporodni fog.

Dicséret és elismerés illeti az idők komolyságát megértő és kötelességét teljesítő adófizetőt, de súlyosan vét hazája ellen az, aki a maga önző anyagi érdekeit éjjel-nappal hajhászva, a rendkívüli időket csak a meggazdagodásra használja fel s nem akarja tudomásul venni, hogy azért a nyugalomért, amelyet, — a poklok minden kiszabadult ördögével, élete feláldozásával —, véd honvédtestvére, — áldozatot is kell hozni!

Idejében észre kell térni és tudomásul kell venni a háborús idők adta lehetőséget a maguk önző céljaira kihasználni törekvő vámszedőknek, hogy a háborús időkben szerzett vagyon és a szerény polgári életet tulépő, de adófizetési kötelességéről megelégedő polgár a törvény teljes szigorával találja magát szemben.

Ez a háború a magyar nemzetre kényszerített harc — a létünkért és fennmaradásunkért.

Ez a harc csak kötelezettséggel, anyagi és véráldozattal vezet a szent célhoz: egy szebb és boldogabb Nagymagyarországhoz.

Ha a feketepiac vámszedőinek neve az ujság hasábjain megjelenhetett, nem sértene közérdeket, ha az adófizetési kötelezettségéről megelégedett polgár neve is itt feketélné az ujság hasábján! — Hadd látnák és olvassák, — kedves magyarom! — hogy vagyon hajszolásod közben megelégedtél egyik legfontosabb honpolgári kötelességedről!

Próbáld csak meg felcserélni békés otthonodat a harcterek poklával; áldozd csak fel csendes álmodat a harci eszközök idegtépő harsonájával, — egy percig sem habozol áldozni azokért, akiknek véráldozata árán békés otthonod csendjét meghálálni és érte, idehaza —, eleget áldozni nem tudsz.

Gondolkozz és cselekedj, mert a 3 év előtti visszatérést közvetlenül megelőző időben fogadkoztál, hogy napjában inkább egyszer ennél száraz kenyeret és vizet, csak még egyszer magyar lehetnél.

A trianoni békével koldussá vált országrész 22 éven át súlyos anyagi áldozatot hozott érted: hogy magyarnak vallhasd újra magad! Rajtad a sor: fogadkozásod és magyarságodért és magyarnak maradhatásodért való anyagi áldozathozatalod beváltására!

HA
+ összead

HA
— kivon

HA
x szoroz

sohasem lesz annyi pénze,
mint egyetlen szerencsés
ÁLLAMI SORSJEGGYEL

Egész jegy 4 P., fél 2 P.

Fontos rendelet a villannyal való takarékoskodásról

A kormány rendeletet adott ki a tüzelőanyaggal való takarékoskodás érdekében a

villamos energia, valamint a gáz felhasználásának korlátozásáról. A rendelet megállapítja, hogy a napi fogyasztásként a villamos energia fogyasztásánál az 1941—42. évi fogyasztás 365 öd részét veszik tekintetbe. Nyilvános étkező és szórakozó helyek világítás céljaira az 1944. januári leolvasásáig terjedő negyedévben legfeljebb 65 százalékát, azt követően pedig legfeljebb 60 százalékát használhatják fel a napi fogyasztásnak. A rendelet intézkedik az új fogyasztókról és egyebek között azt írja, hogy tilos a házszámablak megvilágítása, valamint azt üzletek kirakatainak külön kivilágítása. Gyűlések és előadások tartására szolgáló helységeket csak annyira szabad kivilágítani, amennyire az nélkülözhetetlenül szükséges.

Az összes iskolai füzetek, rajz- és írószerek, tankönyvek, legolcsóbb árban a T. BALOGH könyvesboltban kaphatók

Vasárnap 2:15
órákor olcsó
helyárakkal

HUNGARIA - MOZGO - ma 7:15, vasárnap 2:15, 4:45 és 7:15 órákor Jön:

HETEN MINT A GONOSZOK

Mednyanszky, Sárdy, Billcsi, Vaszary, Kiss Manyi, Maklár - Uj hradó!

DZSARABUB
az Alcazar
testvérfilmje

SPORT

ROKKA-NSC

Az őszi labdarugó idény holnap Szalontán is befejeződik, amikor a békéscsabai Rokka lesz az NSC ellenfele. Városunk minden sportkedvelője jól ismeri a vendégcsapatot és éppen ezért biztosra vehető, hogy a vasárnapi mérkőzést nagyszámu közönség nézi végig. A mérkőzést amely kiváló sportot ígér, délelőtti fél 12 órákor rendezik meg.

Szombaton este fél 7 órákor játékos értekezlet az NSC otthonban. Pontos és teljes számu megjelenést kér az Intéző.

Rádió-műsor

ALLANDÓ KÖZVETÍTÉSEK.

5.40 Üzen az otthon. 6.40 Ébresztő torna. 7. Hírek, éternd, hanglemezek. 10. Hírek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Fohász. 12.40 Hírek. 1.20 időjelzés, vízjárás-jelentés. 1.30 Honvédeink üzennek. 2.30 Hírek. 2.45 A rádióműsor ismertetése. 3. Árfolyam-hírek. 4.20 Idegen nyelvű hírek. 4.45 Időjelzés hírek. 6.50 Hírek. 9.40 Hírek. 11.45 Hírek.

SZOMBAT, november 20.

2 Cigányzene. 3 Szórakoztató muzsika. 3.30 Előadás. 4.20 Táncczene. 5 Muzsikáló filmszalag. 5.40 Előadás. 6 Nótát ver a csizmám sarka. Dal, vers, mese a ropogós csizmáról. 6.40 Külgügyi tájékoztató. 7 Zongora. 7.20 Hangképek innen-onnan. 7.45 Tánccrend. 10.40 Ki mit szeret.

VASÁRNAP, november 21.

7.30 Szózat. 8.15 Hírek. 8.30 Öszinte beszéd. 9 Szórakoztató zene. 10-10.55 Református istentisztelet. 11-12.10 Róm. kath. istentisztelet. 12.15 Levente műsor. 12.55 Budapesti Hangversenyzenekar. 2 Művész-lemezek. 3 Előadás. 3.45 Táncczene. 4.30 Előadás. 5 Magyar nóták. 5.50 Hangképek a vasárnap sportjáról. 6.10 Tarka-est. Közvetítés a Magyar Művelődés Házából. 7.30 Az én műsorom. 8.40 Mulatság, fáradság. Zilahy Lajos beszél a halászatról. 9 Mindenből egy keveset. 9.15 Sporteredmények. 10.40 Nagymesterek örök művek.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy **Deák Jánosné**, Jaraba Juliánna életének 58-ik évében 10 heti súlyos szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 21-én, vasárnap délután fél 3 órákor lesz a Batthyány-utca 67. sz. gyász háznál tartandó emlékbeszéd után. **A gyászoló család.**

Ügyes mindenest azonnalra, vagy elsejére keresek. Jámor fatelep. Tisza István-ut 1 szám. 2-2

Egy megbízható mindenest azonnalra keresek. Gömbös Gyula-ut 12/a. 2-2

Főzni, sütnitudo mindenest keresek december 1-re, városháza emelet 3. 2-2

Eladó egy erős szekér. Bocskay-utca 37.

A közönség is vigyázhat a gyalogjárdák épségére

Városunk vezetősége nagy anyagi áldozattal csak most fejezte be a szalontai gyalogjárók egy részének kijavítását. Ma illetékes helyen arra hívták fel a közönség figyelmét, hogy a gyalogjárókon targoncát senki sem taszithat, mert az büntetést von maga után. Tehát különösen azokon a helyeken, ahol a kocsiton is lehet targoncával közlekedni, ne vegyék igénybe a gyalogjárót és azokat ne rongálják.

mert a város vagyonára mindenkinek egyformán kell vigyáznia. Ez a figyelmeztetés bizonyára meghallgatásra talál már csak azért is, mert a kihágásért kirótt büntetést senki sem fizeti szívesen. Tartózkodjunk a városi vagyon rongálásától.

A rendőrszolgálat is utasítva lettek, hogy a tetteseket megbüntetés céljából jelentse fel.

Takarmánytököket és takarmányrépát

minden mennyiségben átvessz

„Hangya” Szövetkezeti Értékesítő Telepe és Hűtőháza, Nagyszalonta

A zsirszelvényeket november 21-től 30-ig váltják be

Polgármesteri rendelet tudomására tatható 8 deka sertészsir vagy 10 dkg. hozzá a város közönségének, hogy a szalonna. 6. számu zsirjegyszelvényre kiszolgál

Apróhirdetések

Elveszett Nagy Sándor (Mikszáth Kálmán-utca 29.) vásárlási könyve. Megtaláló adja be a közéletmezéshez.

Sürgősen jelentkezzen a postafőnökségen, aki f. hó 10 én egy bőröndöt adott fel 10 darab könyvvel, hozzá magával a feladó vevényt és pontos címét a csomagának. Eladó egy jókarban levő nagy Singer varrógép. Cim a kiadóban.

Eladó egy 12 személyes faragott antikasztal 5 tornyos tonett székkel. Vécsey-u. 41.

Eladó egy fekete hosszú női télikabát. Ért. Dobó-utca 20. 1-2

Eladó fekete fejkendő, bluz, kézimunka, férfi fél cipő. Mussolini-ut 5.

Eladó 14 darab magliba. Földi János. utca 22. 1-2

Eladó egy hosszú férfi téli kabát. Bocskay-utca 5.

Eladó egy hosszú báránnyelű férfi kabát, posztó külsővel. Gömbös Gyula-ut 41. 2-2

Eladó 2 nagy ablak és 100 kéve kőrő. Honvéd-utca 70. 2-2

Eladó egy rövid férfi bőrkabát. Földi János-utca 13. 2-2

Eladó 6 hold szántóföld a Körtevényesdülőben, értekezni Hunyadi-utca 56. 2-2

Eladó 350 kéve kőrő. Csokonai-utca 39.

Eladó félháló, kályha és több butor darab. Bocskay-utca 56. 2-2

Mezőgyánban a község alatt 100 kisholdas tanyás birtok eladó. Felvilágosítást nyújt dr. Könyves Ervin ügyvéd Nagyvárad, Szaniszló-utca 8. 2-2

14-15 éves fiu mindenestnek felvétetik. Arany-utca 18. 1-2

Asztalossegédek állandó munkára felvesz Tóth Imre asztalosmester. 23-0

Gép- és gyorsírásban, ipari könyvvitelben jártas fiatal ember irodai, vagy könnyebb munkát vállal azonnalra. Nagy Sándor, Munkácsy-utca 37.

Egy mindenest bejáró asszony vagy leány felvétetik. Szántó, Horthy Miklós-ut 8 szám. 1-2

Asztalos műhely haszonbérbe kiadó Hitler Adó-ut 17. 3-3

Hölgyek figyelmébe! Női és férfi kalap tisztítását, formálását a legújabb divat szerint vállalom. Kalapok és sapkák raktáron. Özv. Pénzesné, Tóth-Honvéd-utca 2. 38-0

Rendes-

és magántanulókat mindentárgybólelőkészíték
Gömbös Gyula-ut 1.

Meghívó

Nagyszalonta és Vidéke Ipartestület kebelében működő bőriparosok szakosztálya folyó hó 21-én délután 3 órákor

rendkívüli közgyűlést tart,

a következő tárgysorozattal:

1. Országos bizottságtag megválasztása.
2. A kongresszuson elhangzott indítványok és felszólalások teljes egészében való felolvasása.

3. Esetleges indítványok.

A tagok azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a sürgősségre való tekintettel a közgyűlés feltétlen meg lesz tartva.

ELNÖKSÉG.

A nagyszalontai Levente Egyesület zenekara az 1943. évi október 3-án megtartott előadását közkívánatra folyó hó 21-én délután fél 6 órai kezdettel a Vigadó nagytermében újból megismétli, melyre Nagyszalonta m. város vezetőségét és közönségét tisztelettel meghívja a
A LEVENTE EGYESÜLET